Amaloota Gabroota Ar-Rahmaan-Kutaa 5.3

Description

Ammas gabroonni Ar-Rahmaan warra, â€œ**zinaa (sagaagalummaa) hin raawwanneedha.â€•** Kana jechuun amaloota gabroota Ar-Rahmaan keessaa tokko isaan zinaa hin raawwatan. Sababni isaas, badii gurguddaa irraa fagaachu keessatti of eeggannoo cimaa godhu. Isaan iddoolee gara badii zinaatti nama kuffisan irraa ni fagaatu. Haada iffaa (kabaja ofii eegu) qabachuuf karaalee Rabbiin itti ajajee ni hordofu.

Isaan zinaa kan hin raawwanne erga taâ€™anii, wanta zinaa caalaa fokkuu taâ€™e kan akka saalaa wal fakkaatun wal qunnamu (homosexually) itti hin taran.

â€œ**Zinaa**â€• jechuun osoo karaa seera qabeessaatiin wal hin fuudhin dhiiraa fi dubartiin wal qunnamti foonii raawwachuudha. Gara Afaan Oromootti yommuu deebisnu sagaagalummaa jennaan. Miidhaan zinaan nama dhuunfaa fi hawaasa irraan gahuu garmalee guddaa waan taâ€™eef, Rabbiin azza wa jalla zinatti akka hin dhiyaanne ajaje:

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَىٰ ۖ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٣٢﴾

â€œ**Sagaagalummattis hin dhihaatinaa. Dhugummatti inni hojii fokkataa fi karaa hamaa taâ€™ee jira.**â€• Suuratu Al-Isra 17:32

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa keeyyata tana keessatti sababoota fi wantoota dursaa zinaatti nama geessan irraa dhoowwu agarsiisuuf zinatti dhiyaachu irraa dhoowwe. Kanaafi, gabroonni Ar-Rahmaan ija, harka, gurraa fi miirota biroo isaanii badii irraa ni qabu. Rabbiin Azza wa jalla zinaa faahishaa akka taâ€™e ni ibse. Kana jechuun badii fokkuu guddaa taâ€™eedha.

Akka lugaatti faahishaa jechuun dubbii fi hojii irraa wanta fokkuu hunda. Dhimmi haqaa fi murtii sirriin walitti hin gallee hundi faahishaadha.

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa zinaan karaan isaa hamaa akka taâ€™e ni ibse. Zinaan â€œ**karaa hamaa taâ€™ee jira.â€•** kana jechuun fedhii fooni guuttachuuf karaa badaa fi fokkuu taâ€™eedha.

Zinaan karaan isaa hamaa taâ€™uun Rabbiin azza wa jalla zinaa haraama gochuu yommuu fedhettii fi wanta guddaa namni addunyaa tana keessatti ittiin qoramu yommuu godhetti, buâ€™aa badaatti wanta nama geessu fi karaa isaa wanta badaa godhu isa keessa kaaâ€™e.

Gama fayyaatin sababa zinaatiin dhibeewwan adda addaa ni babalâ€™atu. Akkuma saayinsii fi dhaabbileen fayyaa mirkaneessaniitti sababa zinaan hawaasa keessatti babalâ€™ateen dhibeewwan daddarboon baayâ€™atanii jiru. Dhibeewwan kanniin keessaa dhibeen qoricha dhabee fi sababa zinaatin daddarbuu dhibee Edisiiti.

Gama hawaasummaattin yommuu ilaalle, Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa sirna hawaasummaa ilma namaa bilooketti maatii dhiigan wal qabatan irratti akka ijaarramu taasise. Kana jechuun maatiwwan baayâ€™een walitti dhufuun hawaasa guddaa ijaaru. Garuu miseensi maatii hariiroo firummaa dhiigaatin kan wal qabatan taâ€™uu qabu. Ammas, maatii kana keesaa haqa baasi dirqamaa baasu, haqa wal dhaalu fi soddoomu kaaâ€™e.

Yommuu zinaan hawaasa keessa babalâ€™atu sirni kuni ni bada. Sababni isaas, amanummaan maatiin firummaa dhiigaa irraa qaban ni bada. Kana jechuun yommuu zinaan babalâ€™atu maatii keessatti ilmi dhalatu kan isaanii taâ€™uu ykn dhiisu amanuuf isaanitti ulfaata. Fkn, dubartiin abbaa manaa qabdu zinaa raawwattee abbaa manaa ishii waliin yoo jiraatte, ilmi yommuu dhalatu, abbaan manaa kuni kan isaa taâ€™uu ykn kan isaa taâ€™uu dhiisu isaa ni shakka. Ergasii amanamummaan maatii keessaa ni bada.

Ammas, yommuu zinaan babalâ€™atu daaâ€™imman badhetti gataman kan abbaan isaanii hin beekkamne ni baayâ€™atu. Yeroma daaâ€™imman badhetti gataman kunniin baayâ€™atan yakkamtoonni ni baayâ€™atu.[1] Sababni isaas, daaâ€™imman kunniin yommuu guddatan abbaan isaanii waan hin beekkamneef kan isaan guddisu ni dhabu. Kanaafu, galii isaanii argachuuf jecha yakka adda addaa hojjatu. Haala kanaan, hawaasa guutuu balleessu.

Kanaafi, Islaama keessatti miidhaa badaa zinaa irraa dhalatu hanbisuuf adabbii nama zinaa raawwate guddaa taasise. Inni yoo fuudhee ykn ishiin yoo heerumtee zinaa raawwatan, dhagaan buruqfamanii ajjeefamu. Yoo kan hin fuune ykn hin heerumne taâ€™e immoo siâ€™a dhibba (100) reebamu. Garuu ajjeesuuf ykn reebuuf qajeelfama hordofantu jira. Qajeelfamoota sanniin keessaa: osoo hin dirqiisifamanii namni zinaa raawwate mataa ofiitin, â€œAni zinaa raawwadheâ€• jedhee amanuu. Yookiin immoo ragaaleen afur argamuudha. Namoonni ragaa bahan kunniin shakkii tokko malee ija isaanitiin yommuu zinaa raawwatan argu qabu.

Gabroonni Ar-Rahmaan addunyaa fi Aakhiratti miidhaa fi adabbii guddaa zinaa irraa dhalatu waan beekaniif wantoota zinaatti nama geessu irraa ni fagaatu. Kanneen akka dubartoota nyaaphaa (ajnabiyyah) waliin kokkolfuu, haasawa hin barbaachisne isaan waliin haasawu, fiilmi ilaalu fi kkf irraa ni fagaatu. Dubartoonni gabroota Ar-Rahmaan irraa taâ€™anis dhiiraa nyaaphaa waliin akkuma fedhan hin taâ€™an, hijaaba isaanii sirnaan uffatu.

â€œNamni kana hojjate adabbii qunnama.â€• Kana jechuun namni Rabbii Tokkicha waliin waan biraa gabbare, haqa malee nafsee Rabbiin haraama godhe ajjeessee fi zinaa raawwatee, adabbii hojii badaa isaa ni argata. Adabbii kana itti aanse ni ibse: â€œ**Guyyaa Qiyaamaa adabbiin isaaf dachaa taâ€™**a,â€•

â€œGabroota Ar-Rahmaan keessaa nama badii shirkii, nafsee ajjeesu fi zinaatti kufeef adabbiin dachaa taâ€™uu keessa iccitii maaltu jiraa?â€• jedhamee gaafatamu dandaâ€™a.

Akkana jedhamuun ni dandaâ€™ama: Muâ€™imintoota biroo caalaa gabroonni Ar-Rahmaan amantii irraa waaâ€™ee baayâ€™ee beekanii jiru. Ija ummataa keessatti fakkeenya gaarii taâ€™anii jiru. Namni beekumsa qabuu fi beekumsa hin qabne wal-qixa adabamaa? Gabroonni Ar-Rahmaan beekumsa badii kanarraa isaan deebisuu namoota biroo caalaa kuufatanii jiru. Kanaafu, yoo badii kanniin hojjatan namoota biroo caalaa adabbiin isaaniif dachaa taâ€™a. Akkuma mindaan hojii gaggaarii isaanii namoota

biroo caalaa dachaa taâ€™u, akkasumas, adabbiin isaaniis dachaa taâ€™a.

Azaabni (adabbiin) dachaa kuni nama badii kana keessatti kufee osoo hin tawbatin duâ€™eef taâ€™a. â€œ**kan salphifame taâ€™ee yeroo hundaa achi keessa jiraata.**â€• Yeroo hunda adabbii jahannam keessa jiraachun isaa sababa shirkii hojjatee osoo hin tawbatin duâ€™eefi. Salphifamaa taâ€™uun isaa immoo yommuu gabroota Ar-Rahmaan keessaa taâ€™uun Rabbiin isa kabaju, inni kabaja kana duubatti deebiâ€™uun ofirraa mulqe. Shirkii hojjachuun ni kafaree, ajjechaa fi zinaa hojjachuun badii hundarra fokkuutti tare. Isa salpisuun kan taâ€™u, bakka hawaasa mushrikoota wali galaa gadi itti taâ€™u kaaâ€™uni. Kunis, sadarka gara olii erga ol bahee booda gara gadi waan deebiâ€™eef jazaa isaati.

Amma gaafi haa gaafannu, â€œNamni sadarkaa gabroota Ar-Rahmaanitti erga ol bahee booda akkamitti badii shirkii, ajjeechaa fi zinaatti kufuu dandaâ€™aa?â€•

Akkana jennee deebisuun ni dandaâ€™ama: namoonni sadarkaa guddaa kanarra gahan itti gaafatamumma amanti guddaa akka fudhataniif kaadhimtoota taâ€™u. Yommuu itti gaafatamummaa amanti kana fudhatanii hojii isaanii jalqaban, gara abbooti aangooti fi gara biraa irraa dhiibbaan isaan irra gaha. Hacuuccaa fi dhiibbaan kuni badii gurguddaa kanniin keessatti akka kufan isaan taasisuun abbaa aangoo daangaa darbaa taâ€™e gammachiisuuf ykn sadarka isaanitiif sodaachuun Rabbiin waliin waan biraa kadhatu.

Tarii abbaan aangoo nama isa faalleessu ajjeessuuf murtii shariâ€™aa (fatwaa) akka kennan isaan irratti dhiibbaa gochuu dandaâ€™a. Isaanis, haqa malee fatwaa kennanii nama ajjeefamu hin qabne ajjeessuun abbaa aangoo (sulxaana) waliin ajjeechaa keessatti hirmaatu.

Ammas, gabroota Ar-Rahmaan keessaa namoonni gariin fitnaa dubartoota babbareedotiif saaxilamuun badii zinaa keessatti kufuu dandaâ€™u. Kanaafu, amaloota gaggaarii isaanii ibsuu waliin gabroota Ar-Rahmaan keessaa gariin badii kannitti kufuu akka dandaâ€™an beeksisuun ogummaa (hikmaa) irraayyi.

â€œNamni badii kana keessatti yoo kÃ¼fe karaan keessaa ittiin bahaniin jiraa?â€• jedhee gaafachuu dandaâ€™a. Eeti, duuti dhufuun dura karaa ittiin bahan ni jira: â€œ**Nama tawbate, amanee fi hojii gaarii hojjate malee. Warra san Rabbiin hamtuu isaanii gaariitti jijjiraaf. Rabbiin Araaramaa, rahmata godhaa taâ€™eera**.â€•

Nama badii shirkii, ajjeechaa fi zinaatti erga kufee booda Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa rahmataa fi tola Isaatiin karaa tawbaa isaaf banee jira. Tawbaa jechuun badii hojjachuu irraa gara Rabbiif ajajamuutti deebiâ€™uudha. Tawbachuun badii kanniin irraa qulqullaaâ€™e adabbii jalaa nagaha bahuu dandaâ€™a. Aayah tana keessatti tawbaan kunis waa sadii akka of keessaa qabu Rabbiin azza wa jalla ni ibse:
1ffaa-Tawbaan dhugaa taâ€™uu. â€œ**Nama tawbateâ€•** jechi jedhu ni agarsiisa
2ffaa-Shirkii irraa of qulqulleessuuf iimaana haaromsu. â€œ**amaneeâ€•** jechi jedhu ni agarsiisa.
3ffaa- tawbaa fi iimaanni isaa dhugaa taâ€™uu ibsuuf hojii gaggaarii jaalala Rabbii ittiin barbaadan hojjachuu. Jechi**, â€œhojii gaarii hojjateâ€•** jedhu ni agarsiisa.

Rabbiin azza wa jalla balbala tawbaa isaaniif erga banee booda, namoota tawbataniif waadaa gaarii seene.[2] Waadaan kunis: â€œ**Warra san Rabbiin hamtuu isaanii gaariitti jijjiraaf. Rabbiin**

Araaramaa, rahmata godhaa taâ€™eera.â€•

â€œWarra san Rabbiin hamtuu isaanii gaariitti jijjiraaf.â€• Jedhu ilaalchise hayyoota jidduutti ibsa lamatu jira:
1ffaa-Addunyaa keessatti hojiin badaan isaanii gara hojii gaaritti jijjirama. Shirkii gara ikhlaasatti, zinaa gara kabaja ofii eegutti, hojii badaa biroo gara hojii gaaritti jijjiraaf. Yommuu dhugaan tawbatan hojii badaa hojjachaa turan dhiisun hojii gaggaarii hojjachuu jalqabu. Kanaafu, jireenyaa isaanii hafee keessatti hojii badaa dhiisun hojii gaarii hojjachuun dabarsu (xumuru). Akkuma namni dhukkubsataan yommuu fayyuu dhibeen isaa gara fayyaatti jijjiramu, namoonni tawbatan kunniinis amallii fi hojiin badaan isaanii gara amalaa fi hojii gaariitti jijjirama.

2ffaa-Aakhiratti tawbaa dhugaa yoo tawbatan badiin isaan hojjatanii dabarsan kunniin gara toltuutti jijjiramu. Sababni isaas, akkuma namni hojii badaa hojjate dabarse san yaadachuun gaabbuu fi araarama kadhatuun zanbiin (badiin) toltuudhaan bakka buufama. Araarama kadhachuun mataa isaatinu toltuu waan taâ€™eef.[3]

Gabroonni Ar-Rahmaan badii erga hojjatanii booda yoo dhugaan tawbatan, bakka duraan turanitti deebiâ€™u. Yeroo duubatti deebiâ€™uun badii hojjatan sanitti, badii galmee hojii isaanii keessatti barreefame Rabbiin tola Isaatiin haaqun bakka sanii hojii gaarii godha. Kuni Rabbiin irraa arjoominna guddaadha. Bakka hojii badaa toltuu gochuun badii haaqu, dhoksuu fi irra darbuu caala. Dhugumatti, tolti Rabbiin gabroota Ar-Rahmaan irratti oolu ee guddate!!![4]

Namni mindaa namoota tawbataniif waadaa galame kana argachuuf, tawbaan isaa dhugaa taâ€™uu qaba. **â€œNamni tawbate fi hojii gaarii hojjate, dhugumatti inni gara Rabbii tawbaa dhugaa tawbata**.â€• Kana jechuun namni badii irraa buqqaâ€™uun gaabbee gara Rabbii deebiâ€™ee fi hojii gaarii hojjate, tawbaan isaa guutuu fi fudhatama tan qabduudha. Sababni isaas, tawbachuun gara karaa Rabbitti nama geessutti deebiâ€™a waan taâ€™eef. Kanaafu, tawbaa isaa Rabbiif haa qulqulleessu.[5] Mindaan tawbaa isaa Rabbiin biratti guddaa taâ€™ee argataati.

Ammas hiikni biraa aayah tanaa: namni dhugaadhaan tawbachuu barbaade fi niyyate, tawbaa kanaan Jaalala Rabbii qofa barbaadun isarra jira, wanta tawbaa balleessun walitti makuu hin qabu.[6] Kaayyoon tawbaa guutuu fi haala hundarra gaarii taâ€™een hojjachuutti kakaasu keessa jiru, qulqullinnaa fi guuttamu tawbaa irratti hundaaâ€™e badii irraa haxaawu fi mindaa isaaf guddisuufi. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

يُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ تُوبُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ
كُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ يَوْمَ لَا
ى ٱللَّهُ ٱلنَّبِىَّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ ۖ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَٰنِهِمْ
ونَ رَبَّنَآ أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَٱغْفِرْ لَنَآ ۖ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾

â€œ**Yaa warra amantan tawbaa qulqulluun gara Rabbii deebiâ€™aa. Guyyaa Rabbiin Nabiyyii fi warra isa wajjiin amanan hin hoongessine san Gooftaan keessan diliiwwan keessan isin irraa haxaawee Jannata laggeen jala yaaâ€™an isin seensisuun ni kajeellama. Ifti isaanii fuundura isaaniitii fi mirga isaanii deema; â€œYaa Gooftaa keenya! Ifa keenya nuuf guuti, nuufis araarami; Ati waan hundaa irratti dandaâ€™aadha.â€• Jedhu**.â€• Suuratu At-Tahriim 66:8

Akkuma Umar bin Al-Khaxxaab fi kan biroo jedhan tawbaa qulqulluu (tawbaa dhugaa) jechuun badii irraa buqqaâ€™uu fi gonkumaa itti deebiâ€™u dhiisudha. Akkuma aannan gurâ€™uu saâ€™aatti hin deebine, namni dhugaan tawbatus badiitti gonkumaa deebiâ€™u dhiisudha. Ammas, Hasan ni jedha: tawbaa qulqulluu jechuun qalbiin gaabbu, arrabaan araarama kadhachuu, qaaman badii irraa buqqaâ€™u fi gara fuunduratti itti deebiâ€™u dhiisudha.

Guduunfaa
âœ• Badiiwwan keessaa isaan hundarra gurguddoo taâ€™an:
1-Shirkii-Rabbii oltaâ€™aa waliin waan biraa gabbaruu
2-Haqa malee nama nagahaa ajjeesu
3-Zinaa
âœ• Shikiin qalbii ajjeesa, ajjeechaan qaama ajjeesa, zinaan immoo kabaja namaa ajjeesa.
âœ• Namni badiiwaan kanniin hojjate, addunyaa fi Aakhiratti adabbii cimaatu isa qunnama. Garuu, namni badiiwwan kanniinitti tare, tawbaa qulqulluu fi dhugaa tawbachun adabbii jalaa ni baha. Tabwaa jechuun badii irraa buqqaâ€™uun gara Rabbiif ajajamutti deebiâ€™uudha.
âœ• Namni sharxii tawbaa guutuun tawbate, dhugumatti inni tawbaa dhugaa fi fudhatama qabdu gara Rabbii (subhaanahu wa taâ€™aalaa) tawbata.

âœ• Yaa obboleessa koo/ Yaa obboleetti koo! Badiiwwan armaan olii keessaa tokko yoo hojjatte, hanga duuti dhuftu balballi tawbaa siif banaadha, carraa kanatti fayyadami. Carraa tawbaa of jala dabarsuun adabbii guddaaf of hin saaxilin. Eeti, hadhaan badii takkamaan nama keessaa hin bahu, ulfaatinni isaa takkamaan namarraa hin salphatu. Garuu akkuma tawbaa, istighfaara fi hojii gaggaarii baayâ€™istuun hadhaa fi ulfaatinni kuni hirâ€™ataa adeema. Mee ilaali, jireenya kee keessatti akka waan baâ€™aan guddaan gurmuu kee irra jiruutti, ulfaatinni fi dhiphinni sitti dhagahama. Akkasi mitii? Sababni kanaa maali jettee gaafatte beektaa? Sababni kanaa â€œBadii (zanbii) dhaâ€• Qalbii irratti badiin yoo

baayâ€™atee ulfaatinnaa fi dhiphinna guddaa namatti taâ€™a. Karaan baâ€™aa zanbii ittiin ofirraa darban: tawbaa dhugaa tawbachuu, salaata sirnaan salaatu, araarama kadhachuu, sadaqaa kennu, sooma soomu fi hojii gaggaarii biroo hojjachuudha. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala rahmata Isaatiin tawbaa nasuuha (dhugaa taateen) nu haa milkeessu.

Kitaabban wabii:
[1] Maâ€™aariju Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabburi -9/611
[2] Maâ€™aariju Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabburi -6/639-645
[3] Tafsiiru Ibn Kasiir-5/610-611, Bidaaâ€™u Tafsiir-2/267, Zaadul Masiir-fuula 1023
[4] Maâ€™aariju Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabburi 6/646
[5] Tafsiiru Saâ€™dii-fuula 687
[6] Zaadul Masiir fuula 1024

Date Created
November 11, 2019
Author
admin